

Jadwiga Olszowska - Urban
PARTNERSTWO WE WSPOMAGANIU I WSPIERANIU SZKÓŁ
I PLACÓWEK Z UDZIAŁEM JEDNOSTEK SAMORZĄDU
TERYTORIALNEGO GMINY, POWIATU I WOJEWÓDZTWA

Warszawa 2015

Wprowadzana obecnie nowa formuła doskonalenia nauczycieli opiera się na kilku podstawowych założeniach:

- wspomaganie jest adresowane do szkoły, nie zaś wyłącznie do poszczególnych osób lub grup, takich jak dyrektor czy nauczyciele;
- wspomaganie pomaga szkole w rozwiązywaniu własnych problemów, a co za tym idzie – nie wyręcza jej i nie narzuca rozwiązań;
- wspomaganie wynika z analizy indywidualnej sytuacji szkoły i odpowiada na jej specyficzne potrzeby;
- wspomaganie jest procesem, czyli odchodzi od pojedynczych, samodzielnych form doskonalenia¹

Zgodnie z zapisami Rozporządzenia MEN dnia 26 października 2012 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie placówek doskonalenia nauczycieli; Rozporządzenia MEN z dnia 1 lutego 2013 r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym publicznych poradni specjalistycznych oraz Rozporządzenia MEN z dnia 28 lutego 2013 r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych bibliotek pedagogicznych wspomaganie przedszkoli, szkół i placówek obejmuje:

- 1/ pomoc w diagnozowaniu potrzeb przedszkola, szkoły lub placówki;
- 2/ ustalenie sposobów działania prowadzących do zaspokojenia potrzeb przedszkola, szkoły lub placówki;
- 3/ zaplanowanie form wspomagania i ich realizację;
- 4/ wspólną ocenę efektów i opracowanie wniosków z realizacji zaplanowanych form wspomagania.

Zmiany w podejściu do doskonalenia nauczycieli poprzez wprowadzenie kompleksowego wspomagania szkół – powodują, że szkoła, placówka jako organizacja ucząca i doskonaląca się ma szansę wykorzystać wszelkiego rodzaju możliwości do rozwoju i podnoszenia jakości kształcenia.

W doskonaleniu nauczycieli następuje zmiana paradygmatu i zmiana ta angażuje we wspomaganie szkoły i placówki szerokie grono partnerów lokalnych: samorząd terytorialny, placówki doskonalenia nauczycieli, biblioteki pedagogiczne, poradnie pedagogiczno – psychologiczne, rodziców, organizacje pozarządowe i inne instytucje samorządu terytorialnego, które mogą wesprzeć szkoły i placówki w diagnozie potrzeb oraz w

¹ System doskonalenia nauczycieli oparty na ogólnodostępnym kompleksowym wspomaganiu szkół [online], Ośrodek Rozwoju Edukacji, aktualizacja 19.07.2012 (dostęp: 16.02.2015). Dostępny: http://www.ore.edu.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=394&Itemid=1015

różnorodnych formach wspomagania, z których nie korzystała do tej pory, w rozwiązywaniu problemów i wdrażaniu nowych rozwiązań.

Wspomaganie jest procesem i jest adresowane do szkoły/placówki, a nie zaś wyłącznie do poszczególnych osób lub grup, czyli odchodzi od pojedynczych form doskonalenia, na rzecz długofalowych form pomocy szkole lub placówce. Szkoła bierze odpowiedzialność za wybór sposobu realizowania wspomagania, motywowanie nauczycieli do samodzielnej refleksji nad własną pracą.

Ważne jest, że wspomaganie wynika z analizy indywidualnej sytuacji szkoły/placówki i odpowiada na jej specyficzne potrzeby, pozwala dopasować ofertę i przebieg procesu doskonalenia do aktualnych potrzeb konkretnej szkoły; towarzyszyć szkole w całym procesie doskonalenia, od diagnozy potrzeb po monitorowanie efektów wprowadzanych zmian.

W procesie wspomagania uwzględnia się efekty kształcenia, w szczególności wyniki ewaluacji zewnętrznej i wewnętrznej szkoły lub placówki, oraz wyniki sprawdzianu i egzaminów zewnętrznych.

Dlatego ważne jest, by w kompleksowym wspomaganiu szkół wykorzystać ideę partnerstwa, współpracy, dialogu do planowania: rozwoju ucznia, nauczyciela, dyrektora, szkoły, środowiska lokalnego.

Partnerstwo to platforma współpracy pomiędzy różnymi partnerami lokalnymi, którzy wspólnie,

w sposób systematyczny, trwały i z wykorzystaniem innowacyjnych metod i środków, realizują określone działania na rzecz zbiorowości lokalnej, rozwoju lokalnego, edukacji, rynku pracy, rozwoju społeczno – gospodarczego w gminie, powiecie, województwie.

Partnerstwo lokalne w gminie, powiecie polega na współpracy i łączeniu swoich lokalnych zasobów przy realizacji zadań publicznych samorządu lokalnego i rozwiązywaniu problemów z zakresu rozwoju lokalnego, regionalnego, edukacji, rynku pracy i pomocy społecznej, przeciwdziałania ubóstwu i biedzie itp. na terenie gminy, powiatu i województwa. **Wspomaganie w systemie oświaty ma ogromną rolę do odegrania w kształceniu i kształtowaniu obywatela, pracownika, pracodawcy, mieszkańca, rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i rozwoju społeczno – gospodarczego.**

W partnerstwie zostaje wypracowany system trwałych więzi i relacji łączących poszczególnych partnerów wspierających działania różnorodnych jednostek, organizacji, firm, sektorów.

Wspomaganie i wspieranie to wspólna sprawa jednostek samorządu terytorialnego i partnerów lokalnych na poziomie gminy i powiatu, gdyż

- **pozwala wykorzystywać potencjał różnych instytucji**, które świadczą usługi na rzecz doskonalenia nauczycieli w gminie, powiecie, regionie, a tym samym działania dostosowane są do kierunków polityki oświatowych państwa i wprowadzanych zmian w systemie oświaty.
- **pozwala instytucjom lokalnym być blisko szkoły/placówki**, a więc funkcjonować w jej możliwie najbliższym otoczeniu, **budować partnerstwo w relacjach ze szkołą** i pomaga szkole/placówce w rozwiązywaniu jej problemów, a co za tym idzie nie wyręcza jej i nie narzuca rozwiązań

Partnerskie podejście do wspomagania pozwala i pomaga samorządom lokalnym, instytucjom, szkołom i placówkom: wyjść naprzeciw problemom, potrzebom szkół i placówek, a także bardziej angażuje lokalną społeczność w sprawy szkoły, placówki, realizację zadań edukacyjnych gminy i powiatu. Pomaga nam wykorzystać lokalne zasoby ludzkie i rzeczowe oraz uzyskać finansowanie z różnych źródeł (często finansowanie projektów jest uwarunkowane większym zaangażowaniem partnerów lokalnych: instytucji, organizacji, szkół i placówek) i nawiązywać nowe kontakty, nowe formy współdziałania, a przede wszystkim wzmocnić istniejącą współpracę międzysektorową w powiecie na rzecz edukacji i rynku pracy.

Wykorzystując partnerstwo lokalne we wspomaganiu szkół i placówek samorządy lokalne mają wiele korzyści:

- Innowacyjne podejście do problemów i wyzwań związanych z wdrażaniem rozwoju edukacji.
- Wykorzystanie sieci współpracy i samokształcenia do kreowania lokalnej polityki oświatowej.
- Dostęp do większej puli zasobów każdego z partnerów, sektorów.
- Nowe dynamiczne sieci współpracy i efektywniejsza organizacja kompleksowego wspomagania szkół i placówek.
- Poprawa oferty edukacyjnej i jakości kształcenia w szkołach działających na terenie samorządu,
- Różnorodne mechanizmy umożliwiające każdemu partnerowi efektywne wykorzystanie posiadanych kompetencji i umiejętności w celu osiągnięcia wspólnych korzyści.

Aby dobrze zorganizować proces wspomagania w powiecie ważna jest: akceptacja i zaangażowanie w budowaniu partnerstwa we wspomaganiu organów prowadzących placówki, zaangażowanie dyrekcji i pracowników ODN, PPP, BP, ale przede wszystkim

najważniejsze jest zaangażowanie dyrektora szkoły – placówki, jego pozytywne nastawienie, otwartość nauczycieli na proces wspomagania i zmian oraz dobrze zdiagnozowany obszar do wsparcia. Ważne są także kompetencje zespołu wspomagającego i kompetencje Szkolnego Organizatora Rozwoju Edukacji oraz ekspertów.

Budowanie wspomagania szkół i placówek w powiecie w oparciu o partnerstwo lokalne jednostek samorządu terytorialnego gminnego i powiatowego to tworzenie wspólnie - wykorzystując zasoby wszystkich partnerów POWIATOWEGO OŚRODKA ROZWOJU EDUKACJI.

Liderem tego przedsięwzięcia, którego celem jest kompleksowe wspomaganie szkół i placówek jest samorząd powiatowy, zaś partnerami są samorządy gminne.

Etap I INICJOWANIE PARTNERSTWA DO WSPOMAGANIA w POWIECIE I GMINIE

Należy wykonać w I etapie:

- diagnozę - identyfikację własnych zasobów i problemów oraz ocenę ryzyka i korzyści u siebie
- mapę zasobów i problemów zewnętrznych, ocenę ryzyka i korzyści
- identyfikacji partnerów,
- identyfikacji możliwych obszarów wspólnego działania u poszczególnych partnerów z innymi podmiotami

W grupach pracowniczych: bibliotek, ośrodków doskonalenia nauczycieli, poradni pedagogiczno-psychologicznych należy na tym etapie dokonać diagnozy wewnętrznej jako instytucji wspomagającej: co oznacza wspomaganie z naszej perspektywy i jakie są obowiązki naszej instytucji (perspektywa PPP, BP, ODN). Jakie mamy zasoby do wspomagania na teraz: kadrowe, intelektualne, zasoby infrastrukturalne, materialne, jaka jest nasza oferta usług, partnerzy, sieć kontaktów, nasi klienci, grupy docelowe, z którymi pracujemy

ETAP II - ORGANIZOWANIE WSPOMAGANIA W POWIECIE

Na tym etapie należy zaplanować wspólne obszary działań, zadań, programów i projektów we wspomaganiu edukacji przez ODN, PPP, BP i różnorodnych partnerów w gminie i powiecie razem. Konieczne jest przeprowadzenie diagnozy międzyinstytucjonalnej – tzn. identyfikacja problemów, potrzeb, zasobów lokalnych – co już jest, co mamy na teraz w ofercie wspomagania oraz okienka okazji do wykorzystania na rzecz kompleksowego wspomagania szkół i placówek. Kolejnym krokiem wspólnego działania jest wypracowanie oferty wspólnej we wspomaganiu szkół i placówek oraz oferty poszczególnych instytucji w celu wspólnej promocji wspomagania w placówkach i w środowisku.

Warto na tym etapie stworzyć powiatową sieć potencjału we wspomaganiu w powiecie w oparciu o analizę poniższych zagadnień:

-
- Gdzie jest nasze miejsce i jakie mamy zasoby?
 - Co możemy zrobić wspólnie? Jak możemy wspomagać szkoły wspólnie (BP, ODN, PPP).
 - Co możemy zrobić wspólnie na etapie diagnozy pracy szkoły?
 - Co możemy zrobić wspólnie na etapie planowania form działania i ich realizacji?
 - Co możemy zrobić wspólnie na etapie ewaluacji ?
 - Jakie działania doprowadzą do zaspokojenia zdiagnozowanych potrzeb?
 - Jak zaplanować wspólnie działania pracy szkoły?
 - Jak wspólnie organizować pracy sieci?
 - Co możemy zrobić oddzielnie?
 - W jaki sposób skutecznie koordynować działania instytucji wspomagających pracę szkoły?

W organizowaniu wspomagania w powiecie, ważne są spotkania samorządu gminnego, powiatowego oraz dyrektorów w zakresie kompleksowego wspomagania szkół i placówek w celu przedstawienie partnerom lokalnym wypracowanej wspólnej oferty wspomagania szkół i placówek, a także pokazania korzyści ze wspomagania dla samorządu i szkół. Ważna jest również diagnoza obaw i oczekiwań samorządu lokalnego i przedstawicieli szkół w zakresie wspomagania szkół i placówek

DIAGNOZA obaw i oczekiwań samorządu, szkół i placówek dot. wspomagania powinna zawierać następujące zagadnienia: co może być trudne - nasze obawy, oczekiwania dla siebie jako pracownika szkoły, dla uczniów, dla szkoły, placówki. Uczestnicy spotkań powinni wyrazić na forum jakie ryzyko ponoszą, jakie widzą trudności i przeszkody, jakie widzą korzyści we wspomaganiu.

III Etap Skuteczne zarządzanie, koordynowanie i wdrażanie wspomagania to zorganizowanie zarządzanie wspomaganiem, pełnienie różnych funkcji w partnerstwie: lidera i partnerów, doskonalenie i rozwijanie umiejętności komunikacji społecznej potrzebnych w rozwijaniu partnerstwa, wdrażanie wspomagania w praktyce i odpowiedzialność za zadania i realizacja terminowo zaplanowanych działań.

ETAP IV Monitoring i ewaluacja wspomagania wymaga wypracowania i stosowania zasad monitoringu działań, odpowiedzialności i terminowości w realizacji zadań oraz ewaluacji.

Spotkanie w dniach 16-17 kwietnia w Warszawie i wspólna praca j.s.t. oraz instytucji wspomagających i SORE dodatkowo wzmocniła w/w etapy o doświadczenia płynące bezpośrednio z praktyki wdrażania wspomagania i PORE w różnych regionach kraju:

Warto zwrócić uwagę przy tworzeniu PORE na zasoby, które już mamy w powiecie:

- Kadra.....
- Infrastruktura.....
- Rozwiązania, refleksje i pomysły na przyszłość
- SORE – co potrafią
.....

Przy tworzeniu PORE należy na spotkaniach, warsztatach, konferencjach w gminie i powiecie promować:

Korzyści ze wspomagania dla dyrektorów szkół/placówek poprzez działania PORE w powiecie są następujące:

- dostęp do aktualnej informacji pedagogicznej dla dyrektorów
- pomoc w przeprowadzeniu ewaluacji wewnętrznej i przygotowaniu do ewaluacji zewnętrznej
- pomoc w zakresie doradztwa edukacyjno-zawodowego
- pomoc w budowaniu szkolnego systemu pracy z uczniem zdolnym
- pomoc w organizacji pomocy psychologiczno –pedagogicznej
- pomoc w kierowaniu zespołem i zmianą
- pomoc w dostępie do dobrych praktyk
- pomoc we współpracy z rodzicami i środowiskiem lokalnym
- pomoc w bieżącym organizowaniu pracy szkoły i przygotowaniu do wdrażania zmian
- pomoc w postawieniu rzetelnej diagnozy potrzeb oraz określenie obszarów wymagających wsparcia,
- organizacja pracy systemu doskonalenia zgodnie z aktualnymi potrzebami szkoły,
- ułatwienie kontaktów ze wszystkimi instytucjami odpowiedzialnymi za udzielanie pomocy uczniom, rodzicom, nauczycielom,
- wymiana doświadczeń w ramach lokalnych sieci współpracy i samokształcenia,

Korzyści dla nauczycieli ze wspomagania kompleksowego w gminie i powiecie realizowanego poprzez PORE:

- Pomoc we wdrażaniu zmian w oświacie,
- Kompleksowa pomoc w pracy dydaktyczno-wychowawczej i planowaniu rozwoju zawodowego w sposób zgodny z aktualnymi potrzebami szkoły,

- Ułatwianie kontaktów z instytucjami odpowiedzialnymi za pomoc uczniom, rodzicom, nauczycielom i wsparcie w rozwiązywaniu bieżących problemów wychowawczych
- Pomoc w praktycznym zastosowaniu w pracy dydaktyczno-wychowawczej nowych umiejętności oraz dostosowaniu wymagań i metod pracy do zmian wynikających z reformy edukacji,
- Wymiana doświadczeń w ramach sieci współpracy i samokształcenia i dostęp do aktualnej informacji pedagogicznej

Ponadto korzyścią działania PORE w powiecie dla nauczycieli jest organizowanie większości szkoleń i warsztatów bezpośrednio w szkole, pomoc w organizacji pracy, w realizacji projektów edukacyjnych w pracy z uczniem zdolnym, w pracy z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych, w pracy wychowawcy klasy, w planowaniu i realizacji ścieżki awansu zawodowego, a także pomoc dostosowana jest do potrzeb nauczycieli poszczególnych przedmiotów.

Najważniejszą korzyścią z partnerskiego wspomagania jest poprawa i większa indywidualizacja oferty edukacyjnej kierowanej do ucznia. To jest dla nas sprawa priorytetowa i dobro ucznia jest tutaj wyznacznikiem naszych wspólnych działań. O tym wszyscy mówimy, więc zadbajmy o to wspólnie razem, bo wszyscy z tego będziemy mieli korzyści i efekty na całe życie naszego ucznia.

Bibliografia

- Elsner D.: Doskonalenie kierowania placówką oświatową: wokół nowych pojęć i znaczeń. Chorzów 1999. ISBN 83-905964-2-3.
- Elsner D., Knafel K.: Jak organizować wewnątrzszkolne doskonalenie nauczycieli. Chorzów 2000. ISBN 83-905964-5-8.
- Elsner D. (red.): Szkoła jako ucząca się organizacja: szansa dla ambitnych. Chorzów 2003. ISBN 83-905964-8-2.
- K. Rokoszewski, J. Olszowska – Urban : Partnerstwo Lokalne jako pomoc w ożywieniu gospodarczym i tworzeniu nowych miejsc pracy w powiatach i w gminach, Fundacja Inkubator, Łódź 2006. Podręcznik powstał w ramach projektu Centrum Rozwoju Lokalnego - Regionalnego Ośrodka Szkoleń Europejskiego Funduszu Społecznego Fundacja Inkubator w Łodzi w ramach Programu Phare 2003 – Promocja zatrudnienia i rozwoju zasobów ludzkich” Rozwój lokalnego partnerstwa na rzecz rynku pracy oraz wsparcie projektów finansowanych przez EFS” – 2005 – 2006

- Przez współpracę do sukcesu. Partnerstwo lokalne na rynku pracy. Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Departament Rynku Pracy, Biblioteczka Rynku Pracy. Pod redakcją zespołu w składzie: Antoni Sobolewski (redaktor naczelny, Romana Krzewicka, Grażyna Och, Jadwiga Olszowska – Urban, Jarema Piekutowski, Grzegorz Podławiak, Tomasz Sobolewski. Warszawa 2007.
- M. J. Szymański, W poszukiwaniu drogi. Szanse i problemy edukacji w Polsce, wyd. 2 poszerz., Kraków 2008.
- System doskonalenia nauczycieli oparty na ogólnodostępnym kompleksowym wspomaganiu szkół [online]. Ośrodek Rozwoju Edukacji, aktualizacja 19.07.2012 (dostęp: 16.02.2015). Dostępny: http://www.ore.edu.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=394&Itemid=1015.

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

OŚRODEK
ROZWOJU
EDUKACJI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
tel. 22 345 37 00
fax 22 345 37 70

www.ore.edu.pl